

ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЕКТУ СТВОРЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ОБСЛУГОВУЮЧОГО КООПЕРАТИВУ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Л. В. Тарасович, к. е. н.

А. С. Костюченко, студентка

Житомирський національний агрокологічний університет

На прикладі умов господарювання дрібних та середніх сільськогосподарських товаровиробників с. Гадзинка Житомирського району зроблено практичні розрахунки щодо проекту створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу для надання послуг з обробітку ґрунту та механізованого збирання урожаю картоплі.

Постановка проблеми. Нині основним завданням аграрної політики України є підвищення ефективності аграрного виробництва та захист інтересів сільського населення. Реалізація стратегії розвитку вітчизняного аграрного сектора детермінується необхідністю

формування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, які наразі слід розглядати як превалюючий вектор розвитку сільських територій, інструмент забезпечення ефективної господарської діяльності, передусім, дрібних та середніх виробників аграрної продукції, умова налагодження окремих бізнес-процесів у сільському господарстві та активізації сільського бізнесу в цілому.

Обґрунтування проекту та планування діяльності є економічною основою ринкових відносин всіх господарюючих суб'єктів незалежно від їх організаційно-правової форми. Якісно складений проект створення кооперативу може одночасно показати потребу в ресурсах, співвідношення доходів та витрат, собівартість, рентабельність, а також виконувати роль його техніко-економічного обґрунтування. Складання проекту слід завершувати визначенням найбільш доцільного напрямку використання ресурсів майбутнього підприємства для досягнення його мети. Крім того, він дозволяє якісно ідентифікувати проблеми та перешкоди власне в процесі організації кооперативу, а відтак є первинним індикатором оцінки реальності запропонованої ідеї. Зазначене визначає актуальність та практичну спрямованість обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблем розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації присвячено праці багатьох вітчизняних економістів-аграрників, зокрема: П. Березівського, О. Булуя, Ф. Горбоноса, М. Гриценка, В. Зіновчука, О. Крисального, Д. Крисанова, М. Маліка, О. Могильного, Л. Молдаван, А. Пантелеймоненка, Ю. Ушкаренко, В. Цимбала, Т. Швець, Г. Черевка та ін. При цьому завжди актуальною залишається потреба практичного обґрунтування проекту створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу з урахуванням відповідних (конкретних) потреб сільськогосподарських товаровиробників окремих сільських територій. Доцільність зазначеного в межах даного дослідження пояснюється необхідністю активізації кооперативного руху на сільських територіях, про що зазначається у Програмі розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2011–2015 рр., в якій наголошується на необхідності формування сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів за безпосередньою участю у них дрібних та середніх товаровиробників [2].

Метою дослідження є обґрунтування проекту створення сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу для надання послуг з обробітку ґрунту та механізованого збирання урожаю картоплі в с. Гадзинка Житомирського району.

Виклад основного матеріалу. Дослідженнями встановлено, що дрібні та середні сільськогосподарські товаровиробники с. Гадзинка Житомирського району мають потребу у створенні сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу для надання послуг з обробітку ґрунту та механізованого збирання урожаю картоплі. Земельні ділянки окремих домогосподарств становлять у середньому від 0,8 до 2 га. Однак індивідуально придбати техніку для обробітку своєї землі селяни не можуть, передусім, через відсутність коштів (недоступність кредитів) та економічну недоцільність її використання на невеликих площах. Тому вони вимушені замовляти зазначені послуги у приватних підприємців та комерційних структур. Цінова політика диктується виключно ними. Зокрема, дослідженнями встановлено, що середня ціна надання послуг з оранки ріллі в зазначеному населеному пункті складає 950–1100 грн/га; вартість механізованого збирання урожаю картоплі – близько 1000 грн/га, тоді як собівартість таких послуг складає біля 500–700 грн/га відповідно.

Одна з важливих передумов формування та успішної діяльності обслуговуючих кооперативів полягає у територіальній концентрації сільськогосподарських товаровиробників, а обов'язковою умовою початку розробки проекту організації кооперативу має бути їх ініціатива та зацікавленість. Важливе значення має також підтримка становлення кооперативу з боку органів державного управління та сільських громадських об'єднань. Специфічною та найхарактернішою рисою сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу є те, що його члени поєднують в одній особі співвласника кооперативного підприємства та його клієнта. Це має важливе стимулююче значення, сприяє орієнтації інтересів учасників кооперативного підприємства, передусім, на пошук економічної вигоди у групових діях. Тому всі члени кооперативу будуть зацікавлені в ефективному функціонуванні створеного СОК.

Розрахована вартість надання послуги з обробітку ґрунту: оранка – 639,08 грн/га (обсяг всього 51765,23 грн); культивування – 489,41 грн/га (обсяг всього 39642,93 грн). Показник вартості розраховано як суму затрат на оплату праці тракториста-механіка (ставка тракториста-механіка за рік роботи – 26266 грн.), адміністративних витрат (зарплата адмінперсоналу – 49248 грн.), витрат пального та мастильних матеріалів (у т. ч. пускового бензину). Механізований збір картоплі проводитиметься на площі 25 га, середня ціна послуги: 667,34 грн/га. Левову частину витрат у кошторисі кооперативу складають витрати на купівлю сільськогосподарської техніки (36795 грн) та витрати на пально-мастильні матеріали (32577,8 грн) (табл. 1).

Таблиця 1

Види та обсяги діяльності кооперативу

Вид діяльності	Послуга	Площа обробітку, га	Затрати праці, люд.-год.	Витрати палива, л	Ціна послуги, грн	Очікуваний обсяг наданих послуг, грн
Обробіток ґрунту	Оранка	81	73,7	1570,0	639,0	51765,2
	Культивація	81	16,2	363,2	489,1	39642,9
Збір врожаю	Механізований збір картоплі	25	42,0	1312,2	667,3	16683,6
Всього	х	х	131,9	3245,4	-	108091,7

Джерело: власні дослідження.

У фінансуванні проекту братимуть участь члени СОК (90 %) та сільська та районна ради (10 %) відповідно до Програми розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2011–2015 рр.

Таблиця 2

Економічний ефект від отриманих через кооператив послуг

Показник		Значення показника, грн
Вартість кооперативної послуги: оранка		639,08
Ринкова вартість		1000,0
Економія	в абсолютних одиницях, грн	360,92
	у відносних одиницях, %	36,1
Вартість кооперативної послуги: культивація		489,41
Ринкова вартість		850,0
Економія	в абсолютних одиницях, грн	360,59
	у відносних одиницях, %	42,4
Вартість кооперативної послуги: збирання картоплі		667,34
Ринкова вартість		1000,0
Економія	в абсолютних одиницях, грн	332,66
	у відносних одиницях, %	33,3

Джерело: власні дослідження.

Аналізуючи дані табл. 2, відмічено суттєву різницю між ринковими цінами на послуги та цінами, що пропонуються при створенні кооперативу. Економія кооперативних послуг (у відносних

одинацях): оранка – 36,1 %; культивация – 42,4 %; збирання картоплі – 33,3 %.

Таблиця 3

Заплановані індикатори успішності проекту

Індикатор	Результат
Кількість отримувачів вигоди, домогосподарств/ВСП	127
Вартість проекту на одне ДГ/ОСГ-членів, грн	733,33
Окупність інвестицій, років	1,1
Розмір вигод члена СОК за кожною послугою у разі діяльності через СОК, грн у т.ч.	1054,16
- економія на оранці, на 1 га	360,92
- економія на культивациі, на 1 га	360,59
- економія на збирання картоплі, на 1 га	332,66
Зростання доходів членів СОК, %	37,3
Створено нових видів діяльності	Обробіток ґрунту та механізований збір картоплі
Накопичення у спеціальному фонді, грн	1162,52
Кількість працевлаштованих, осіб	3
Залучено інвестицій, грн у т.ч.	93132
власних	81000
органів влади	12132

Джерело: власні дослідження.

Висновки. Планування створення та діяльності сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу вбачається важливим чинником підвищення конкурентоспроможності особистих селянських господарств та фізичних осіб – сільськогосподарських товаровиробників, поліпшення їх соціально-економічного стану та розширення сфери самозайнятості. У результаті реалізації проекту матимуть місце такі ключові вигоди: зменшаться витрати сільськогосподарських товаровиробників – членів СОК на технологічні послуги, оскільки вони надаватимуться за ціною, максимально наближеною до собівартості, а відтак – зростуть доходи; з'явиться можливість додатково залучити сторонні фінансові інвестиції під колективну гарантію членів СОК; створюватимуться нові робочі місця тощо.

Список використаних джерел

1. Про сільськогосподарську кооперацію [Електронний ресурс]: Закон України від 17 липня 1997 року № 469/97-ВР. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>

2. Програма розвитку агропромислового комплексу Житомирської області на 2011–2015 роки : Рішення обласної ради від 17 березня 2011 р. № 148.